

AJKA, KESZTHELY ÉS ZIRC JÁRÁSKÖZPONTOK GYAKORLATA, TAPASZTALATAI ÉS KIHÍVÁSAI AZ ÖNKÉNTES-BEVONÁS TERÉN

GALABOS HENRIETTE RITA¹

Absztrakt

A Veszprém-Balaton 2023 Kulturális Fővárosa program egyik kiemelet célja volt a kulturális önkéntesség fejlesztése, az aktivitás növelése és ezek által az önkéntesség társadalmi presztízsének növelése a régióban. Az esettanulmány célja mindebből következően az volt, hogy helyzetképet adjon három járási székhely – Ajka, Keszthely és Zirc városok – kulturális életéről, programjairól, az önkéntesség helyzetéről és az ezzel kapcsolatos helyi eredményekről és kihívásokról. Az esettanulmányban személyesen felvett, strukturált interjúk módszert alkalmaztunk és hét fő kérdés – a kulturális, civil, önkéntesség helyzetkép, a konkrét programok megvalósítása önkéntesek részvételével, az önkéntes-koordináció, a potenciális és a már önkéntesek motiválása, elért eredmények értékelése, továbbá a kihívások azonosítása, valamint a jövőkép – mentén vizsgáltuk a kitűzött célokat. Eredményeink szerint az önkéntesek szervesen kapcsolódnak a vizsgált települések kulturális életéhez. Bár különbségek mutatkoztak az önkéntesek életkora, a motivációja, a bevonhatóságuk tekintetében, lényegében mindhárom településen számolnak velük, számítanak rájuk, sőt sok esetben nem is tudnák megvalósítani a kulturális programokat nélkülük. Az önkéntességhez kapcsolódó helyi történetek fontos precedensek, hivatkozási alapok, a közös emlékezet részévé váltak. Mindhárom településen kihívásként jelent meg a fiatalok bevonása az önkéntességbe, noha a helyi kulturális események az Iskolai Közösségi Szolgálat teljesítésének egyik fő terei. Jövőképük alapvetően pozitívnak mutatkozott, de ezt – a városok gazdasági helyzetétől, a kulturális finanszírozástól, a közösségi aktivitástól – függőnek értékelték.

Kulcsszavak: Veszprém-Balaton 2023 Európa Kulturális Fővárosa, Ajka, Keszthely, Zirc, kultúra, önkéntesség, önkéntes-koordináció

---

¹ Galambos Henriette Rita, oktatási szakértő, a Demokratikus Ifjúságért Alapítvány igazgatója 2006 és 2020 között.

Practices, experiences, and challenges of the district centres of Ajka, Keszthely, and Zirc in volunteer recruitment

Henriette Rita Galambos

Abstract

One of the main objectives of the Veszprém-Balaton 2023 European Capital of Culture programme was to develop volunteerism in cultural events, to increase volunteer activity, thus, to raise the social prestige of volunteering in the region. The aim of the case study was therefore to provide a snapshot of the cultural activities, programmes, the status of volunteering, and the achievements and challenges in three district seats: Ajka, Keszthely and Zirc. In the case study, a face-to-face structured interview method was used, and seven main topics – cultural, civic, status of volunteering, implementation of concrete programmes with volunteers, volunteer- coordination, motivation of potential and existing volunteers, evaluation of achievements, identification of challenges and vision - were used to examine the objectives set. Our results show that volunteers are intrinsically linked to the cultural activities of the municipalities studied. Although there were differences in the age of volunteers, their motivation and their involvement, the municipalities rely on them, and in many cases, the cultural programmes would not be accomplished without them. Local stories of volunteering have become important precedents, reference points, and elements of a shared memory. In all three municipalities, engaging youth in volunteering has been a challenge, although local cultural events are considered the main arenas to complete Community Service required by schools. Their outlook was generally positive; however, it was considered as dependent upon the actual economic situation of the towns, cultural funding, and community activity.

Keywords: Veszprém-Balaton European Capital of Culture 2023, Ajka, Keszthely, Zirc, culture, volunteering, volunteer coordination

---

BEVEZETÉS

A Veszprém-Balaton 2023 Európa Kulturális Fővárosa (VEB2023 EKF) programsorozat hatalmas erőket és kreativitást mozgatót meg Veszprém, a Balaton és a Bakony térségében. A fejlesztések és a programok egyik fő célja, amellett, hogy a térség európai kulturális-kreatív szintérré váljon, az önkéntesség társadalmi elismerésének, presztízisének emelése és az önkéntes aktivitás növelése volt a régióban. Különös hangsúlyt kapott ez Veszprém megye járásközpontjaiban is, ahol a VEB2023 EKF-es programsorozathoz kapcsolódó rendezvények nagy részét nem lehetett volna önkéntesek bevonása nélkül megvalósítani. A friss tapasztalatok kiváló alkalmat szolgáltattak arra, hogy megvizsgáljam három járásközpont: Ajka, Keszthely és Zirc esetében az önkéntes bevonás mikéntjét, kihívásait, eredményeit és a

helyi sajátosságokat. Jelen esettanulmányban három fő és néhány további alkérdés mentén tárom fel a vizsgált problémakört, úgy mint:

- Általánosságban mi jellemzi az egyes járásközpontok kulturális életét, és konkrétan pedig, hogy milyen kiemelt programokat valósítanak meg éves szinten, ami a civil szervezetek és önkénteseinek bevonásával történik. E kérdés mentén minden járásközpontról egyfajta kulturális, civil és az önkéntességet jellemző helyzetképet kívánok adni.
- Konkrétan mikortól számítanak önkéntesekre a helyi civil szervezetek és a városok a kulturális programok megvalósításában? Ez esetben annak megmutatása volt a célom, hogy van-e ennek nyoma a közösségi emlékezetben, tekinthető-e ez az „első” esemény precedensnek, és hogy mik voltak a tanulságai. Továbbá, mi jellemzi az önkéntesek bevonását, vannak-e sajátos, akár máshol is bevethető „praktikáik”, jellemzően kik az önkéntesek, hogyan találják meg őket? Érdekelt az is, hogy ki végzi a koordinálást, és aki végzi, az önkéntesen vagy a munkája részeként csinálja-e.
- Igyekeztem azt is feltárni, hogy mik a helyi tapasztalatok az önkéntesek bevonását illetően, tudják-e, értik-e, hogy mik a motivációik, és milyen az önkéntesség és az önkéntesek társadalmi megítélése a településeken. Nem utolsó sorban célom volt azt is megtudni, hogy interjúalanyaim mit tartanak eredménynek a kulturális rendezvények és az önkéntesek szervezése terén, és, hogy hogyan tekintenek az önkéntesekre a szervezők és a programokban résztvevők. Végezetül a nehézségekre, kihívásokra is rákérdeztem, azaz, hogy konkrétan mit tekintenek az érintettek kihívásnak a kulturális rendezvények és az önkéntesek szervezése terén, és ezekre milyen megoldási módszereik vannak.

Módszertanilag az egyes esettanulmányok megvalósításának alapját azok a strukturált interjúk képezték, amelyeket 2023 októbere folyamán vettem fel a három járásközpont kulturális és civil életének meghatározó szereplőivel. A tanulmány szerkezete a fentebb ismertetett kérdések mentén, tematikusan épül fel, Ajka, Keszthely és Zirc járásközpontok bemutatása során.

„ITT RESPEKTJE VAN AZ ÖNKÉNTESÉGNEK” – AJKA KULTURÁLIS ÉS CIVIL ÉLETÉNEK JELLEMZŐI ÉS AZ ÖNKÉNTESEK RÉSZVÉTELE A VÁROSI PROGRAMOKBAN²

A város és kulturális élete

Ajka a közép-dunántúli régióban, Veszprém megyében, az Ajkai járás székhelye. Lakosainak száma a 2022-es népszámláláskor 26 705 fő volt. Iparváros volt már a II. világháború előtti időkben is, majd „szocialista” iparváros lett, de ez az ipari tevékenység fokozatosan elsorvadt a második ezredforduló tízes éveinek végére. Az ajkai járásban Ajkán kívül még 11 település található. A rendszerváltás megroppantotta a város iparát, de az önkormányzat igyekezett elősegíteni új üzemek létesítését és a szerkezetváltást. Az 1990-es években létrehozták az Új Atlantisz Térségi Szövetséget, melynek célja Ajka és környékének újjáélesztése és a gazdasági fejlődésének beindítása volt. 2005-ben kezdődött az Agóra-terv megvalósítása, mely a városközpont felújítását és átépítését irányozta elő, ami látható városfejlődéssel járt.

A város nevezetességeit keresve, három kiemelésre méltó dolog kínálkozik Ajkán. Az egyik a világ első kriptongyára, ami 1937-ban Aschner Lipót, az Egyesült Izzó alelnöke mecenatúrájával, Bródy Imre fizikus, feltaláló szabadalma alapján valósult meg, és ami 1944-ig működött kriptongyárként. A kriptongázos izzó feltalálójának nevét a helyi gimnázium viseli. Másik nevezetessége a városnak, ami a köztudatban is nyomot hagyott, hogy még mindig a kristály városaként emlegetik, noha a gyár 2019-ben végleg bezárt, és azóta már az épületet is lebontották. Végezetül, Ajka ismert volt még a Kohóműről és a bányászatról is, ami ugyanarra a sorsra jutott, mint a Kristály- és Üvegyár, és ezzel eltűnt a városból és környékéről a jellemző munka-kultúra is.

Fontos megjegyezni, hogy a 2010-es vörösiszap katasztrófa még ma is érezhető, mély nyomokat hagyott a városon.

Az interjúban is többször említésre került Bródy Imre Gimnáziumon kívül Ajka még öt középfokú intézménnyel rendelkezik. A város főbb kulturális intézményei közül kiemelkedik a Nagy László Városi Művelődési Központ, a Városi Múzeum és Fotógaléria, a Bányászati Múzeum és a Kristálymúzeum.

---

² Az esettanulmány alapját jelentő interjú Varga Andreával, a Kristály-völgy Terület- és Vidékfejlesztési Egyesület elnökével, a Csingervölgy Nonprofit Kft. ügyvezető igazgatójával készült.

Összegezve az ajkai helyzetképet, interjúalanyomat kell idéznem: „A saját értékeinket nem látjuk jól, vagy adottnak vesszük, és nem foglalkozunk velük. Ajkának tulajdonképpen van egy csomó egyedi értéke, amit a helyi emberekkel is észre kellene vetetni, mert nincsenek vele tisztában.”³

A nagy rendezvényeket és az évente visszatérő programokat a Nagy László Városi Művelődési Központ szervezi. Ilyenek például a Pütkösdi Bor- és Tócsnifesztivál, és az augusztus 20-i rendezvények, de ezekben a helyi civil szervezetek szervezőként, segítőként nem szoktak részt venni. Ugyanakkor a Kristály-völgy Terület- és Vidékfejlesztési Egyesület, és a Csingervölgy Nonprofit Kft. viszonylag nagyszámú kulturális rendezvényt bonyolít le, amelyeket városszerte meghirdetnek, és amelyekre önkénteseket toboroznak.

A VEB2023 EKF-es rendezvényekhez kapcsolódó járásközponti programokra az önkormányzat pályázott, több civil szervezettel együttműködésben. A pályázat elkészítésében, és a VEB2023 EKF-es pályázatok koordinálásában is vezető szerepet vállalt, mind a Csingervölgy Nonprofit Kft., mind pedig a Kristályvölgy Egyesület.⁴

A VEB2023 EKF ideje alatt megvalósuló projektek 2023-ban Ajkán

Először a kriptongyár felújítására, infrastrukturális fejlesztésre adtak be pályázatot a VEB 2023 EKF programot lebonyolító Veszprém-Balaton 2023 Zrt.-hez. Az egyesület ezt vitte tovább, és ebből nőtt ki a Bródy Superman projekt. Bródyt egy óriásplakáton pályázó supermanként ábrázolták, és ebben a szellemes megfogalmazásban összekapcsolódott a kriptongyár, Ajka és Bródy személye. Ő lett az ajkai „acélember”. Ugyanis Bródy kemény munkája nyomán épült fel a világ első kriptongyára 1937-ben. Ő kísérletezte ki, hogy miként lehet a bakonyi levegőből kivonni a kriptongázt, és azzal megtölteni az izzókat. Ez egy óriási felfedezés, és előrelépés volt annak idején, ami megalapozta, a bányászat mellett, az ajkai ipart. Mindezek ellenére Bródy Imre emlékezete megkopott a városban, pedig, a helyi gimnáziumot is róla nevezték el. A városban élők jó része nem tudja, ki volt Bródy Imre, legfeljebb a gimnázium jut eszébe róla. Miután elindult a volt kriptongyár épületének multikulturális élményközponttá alakítása, meg kellett fogni ezt a Bródy-szellemiséget, és közelebb kellett azt hozni a fiatalokhoz. Az erre vonatkozó projektbe főleg volt és jelenlegi Bródys diákokat vontak be, aminek a 30Y zenekar

---

³ Interjú részlet, a Varga Andreával készült beszélgetésből.

⁴ <https://veszprembalaton2023.hu/hir/ajka-art-city>

frontembere Beck Zoltán lett a művészeti felelőse, aki egykor maga is Bródys diák volt. A fiatalok vizuális és irodalmi témákkal dolgoztak, mivel ezeken keresztül tudtak kapcsolódni a VEB2023 EKF-es programokhoz, és ez által értették meg a vizuális-kulturális nyelvet.

A másik nagyon fontos hozadéka a VEB2023 EKF-programnak az volt, hogy miközben Ajka szürke, poros, láthatatlan iparvárosként szerepel – általánosságban - az emberek mentális térképén, megmutassák azt is, hogy a valóságban csupa zöld, színes és tele van kreativitással. Vannak olyan értékei, akár épített, szellemi vagy kulturális értelemben, amelyek eddig nem voltak láthatóak sem a helyiek, sem a világ számára, és több olyan dolog van, amiben ez a város és közössége meg tudná élni és meg tudná mutatni a kreativitását. Többek közt erről is szólt a VEB2023 EKF-es járásközponti projekt. Feltérképezték azokat a kulturális csoportokat, amelyek a városlakók identitásának részét képezik, és sokan kötődnek hozzájuk. Ilyen volt például a néptánc csoport, ami éppen 65 éves fennállását ünnepelte 2023-ban, vagy a kulturális paletta másik széle, a 30 éves Dinamit rock and roll csoport. Sok Ajkáról elszármazott színész, zenész van, akik híresek lettek és közülük tizenheten részt is vettek a VEB2023 EKF-hez kapcsolódó ajkai kulturális programokban.

A VEB2023 EKF programévben, az ajkai programok főként augusztus 20-a körülre koncentrálódtak, így például augusztus 18-án a néptáncé, a népi kultúráé volt a főszerep, míg augusztus 19-én az 1960-70-es évekbeli életérzés elevenedett meg a Dinamit rock and roll jóvoltából. Augusztus 20-ra pedig készült egy nagy óriás molinó, amin a város elszármazott hírességei láthatók „Én is ajkai vagyok!” felirattal, és még most is kint van a Művelődési Ház erkélyén. *„Ha Ajka egy szürke, poros város lenne, akkor ennyi színész, zenész nem futott volna be országos karriert.”*⁵ Szeptember 2-án tartották meg a Nostalgia Bányász Napot, azzal a céllal, hogy kiemeljék e szakma identitásképző jellegét. Noha ma már kevés bányász él a városban, de emléküik még eleven: nagyon népszerű volt ez a program, és ezen még a városvezetők is meglepődtek. Ősszel városi piknikkel és koncerttel ért véget a sorozat.

A városlakók visszajelzései alapján is nagyon sikeres volt mind az augusztusi, mind pedig a szeptemberi járásközponti program, így erre a jövőben is lehet majd építeni.

---

⁵ „Elég csak például Scherer Pétert, Beck Zolit említeni az ismertebbek közül” – fűzte hozzá interjúalanyom, Varga Andrea.

Önkéntesség Ajkán: a kezdetek

A két meghatározó ajkai civil-nonprofit szervezet – a Csingervölgy Nonprofit Kft. és a Kristályvölgy Terület- és Vidékfejlesztési Egyesület – már évek óta sok önkéntessel dolgozik, aminek a kezdete a vörösiszap katasztrófaig nyúlik vissza. Az elsők között reagáltak a 2010. októbert 4-én bekövetkezett katasztrófára, azonnal kint voltak a terepen. A katasztrófa idején egy embereként mozdultak meg az ajkaiak, hoztak mindent, amire szükség volt. Egy-két napon belül több száz önkéntes jelentkezett, főleg a városból, és kialakult egy 200 fős önkéntesi bázis, akiket bármikor lehetett mozgósítani, bármilyen munkára, így például le kellett pakolni a kamionokat, szétválogatni, rendszerezni, tárolni az adományokat stb. Annyi adomány érkezett, hogy az egyik helyi cégtől kaptak egy egész csarnokot azok elhelyezésére. Egy évig látták el a károsultakat különböző élelmiszer- és tisztasági csomagokkal. Ezt nem lehet elfelejteni. Azóta különösen erős ez a fajta emlékezet, szinte mindenkinek van valami „beégett” emléke erről az időszakról, pedig ennek már 13 éve. *„Azóta van respektje az önkéntességnek Ajkán.”*⁶ Előtte nehezebb volt népszerűsíteni az önkéntességet. Ekkor kezdődött az önkéntesek tudatos bevonása is, ennek formalizása érdekében még 2013-ban pályáztak az Önkéntes Pont státuszra, majd 2019-től elkezdtek Iskolai Közösségi Szolgálatot teljesítő diákokat is bevonni. Sok Iskolai Közösségi Szolgálatot teljesítő középiskolai tanuló bőven túlteljesíti a kötelező 50 órát, mivel nem feltétlenül a szolgálat motiválja őket, hanem az is, hogy tetszik nekik, hogy együtt vannak a barátaikkal, rokonaikkal, közösségben, és olyan ügy mellé állhatnak, ami számukra is fontos.

Az önkéntesség helyzete, koordinálása Ajkán, napjainkban

Ugyancsak a Kristályvölgy Terület- és Vidékfejlesztési Egyesület és a Csingervölgy Nonprofit Kft. szervezi a foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők 30 napos önkéntes munkáját is. Őket vagy kiközvetítik szervezetekhez, vagy hívják hozzájuk önkéntes munkavégzésre.

Ahogy elkezdtek szervezni az VEB2023 EKF-es programokat, sok fiatal kapcsolódott hozzájuk, így például sok Bródys diák, vagy olyan egyetemisták, akik visszajárnak a városba. Sikeresen megszerettetni velük az önkéntességet, úgyhogy már hívják a saját barátaikat, rokonaikat is, ha rendezvény van.

---

⁶ Interjúrészlet a Varga Andreával készült beszélgetésből.

Minden év novemberében kezdik el szervezni Ajkán a „Száz angyalt keresünk” adománygyűjtő akciót, önkéntesek segítségével. Aki adományhoz, köszönő levelet kap, ha önkéntes munkát végez, egy angyal-oklevelet. A nagyon népszerű program átalagosan mintegy 200 önkéntest vonz, hiszen mindenki szeretne tenni valami jót a karácsonyi időszakban, és ez jó alkalom arra is, hogyha év közben nem tudott időt szánni az önkéntességre, ilyenkor „bepótolhatja”. A karácsonyi időszakban szokásos, a Kriptongyár falán látható kültéri vetítés is az önkéntesek javaslatára született.

Amikor a Csingervölgy Nonprofit Kft. frissen kinevezett vezetője átvette a város több múzeumának⁷ működtetését 2022 szeptemberében, rosszul álltak, minimális jegybevételeik voltak, és nem működött megfelelően a szakmai tevékenység sem. A problémák orvosolására önkéntes tárlatvezető képzést hirdettek a Városi Múzeum muzeológusával karöltve. Létrejött egy öt-hat főből álló önkéntes tárlatvezetői csoportjuk, akik vezetnek, árulnak a múzeum shopban, és abban segítenek, amiben kell. Mind e programokat és a szakmai munkát (felkészítés), valamint az ezzel járó adminisztrációt (hirdetés, IKSZ-órák elszámolása, ajánló levelek írása stb.) öt fő koordinálja az egyesületben és a nonprofit kft.-ben, ami jelentős megterhelést jelent a számukra, sokszor a magánéletük rovására is, de úgy gondolják, ennek ellenére is megéri, mert látják a munkájuk eredményét.

Az ajkai önkéntesek és motivációik, valamint a mozgósítás, bevonás „praktikái” Ajkán

Amennyiben az önkénteseket jellemezzük, az első, hogy életkori szempontból nagyon vegyes képet mutatnak: fiatal felnőtől a nyugdíjasig minden korosztály megtalálható. Jelen vannak aktív korú felnőttek, de középiskolások, IKSZ-esek is.

Számos tényezőn múlik, hogy miként lehet az önkénteseket mozgósítani. A városrészi identitás Ajkán nagyon erős, például a csingeri, a bódéi, vagy a tósoki. Ezek a területeket noha Ajkához csatolták, az ott lakók megőrizték eredeti identitásukat. A másik fontos identitás képző elem, hogy voltak Ajkán különböző üzemek – a Videoton, az Erőmű, a Kriptongyár –, ahol nagyon erős munkahelyi kollektívák alakultak ki, amit saját nyugdíjas klubjaikban őriznek tovább. Az idősebb korosztályt ezekben a nyugdíjas klubokban lehet megtalálni és bevonni önkéntesnek.

---

⁷ A Bányászati Múzeum, a Városi Múzeum és Fotógaléria, a Kriptongyár, az Ármin bánya és a Kristály Múzeum.

Szép példa a nyugdíjasok bevonására a Kristály Múzeum. Itt őrzik a gyönyörű poharakat, vázákat, üveg- és kristálytermékeket. A múzeum indításakor megkeresték az „üvegesek” nyugdíjas klubját, és megkérték őket, hogy segítsenek szakszerűen megtisztítani a kiállított tárgyakat, és ők boldogan jöttek, önkéntesen. Minden ajkainak nagy fájdalom, hogy lebontották az Kristálygyárat, hiszen majd minden családban van valaki, aki ott dolgozott, aki még emlékszik a gyárra. A volt dolgozók jöttek segíteni a múzeumnak, beazonosították a lefotózott tárgyakat, napokig takarították őket.

Erre a fajta „ajkaiságra” éreztek rá a szervezők, ami 2023-ban az „Én is ajkai vagyok!” projektben öltött testet, hiszen lehet és van mire büszkének lenni: az emberekre, a teljesítményekre, a tradíciókra.

A muzeológusok egy címlista alapján hirdetik meg az önkéntes-lehetőségeket e-mailben, hogy milyen feladatra és mikor lehet jelentkezni, amire sokszor jönnek vissza azonnali válaszok. Sajnos, mivel humánerőforrás-hiánnyal küzdenek, hiszen öten vannak, mindig minden kutyafuttában áll össze, az önkéntes feladatokat is csak az utolsó pillanatban tudják meghirdetni.

Többnyire van elég jelentkező, de előfordul, hogy kevesebben jelentkeznek, mint ahány emberre szükség lenne, de ilyen esetekben az önkéntesek már hívják magukkal a barátaikat és rokonaikat. Volt, aki hozta az IKSZ-es gyerekét, aki aztán ott ragadt a rendezvényen és azóta is lehet rá önkéntesként számítani.

Városi szinten mintegy 100 önkéntessel lehet számolni, de a többségük a saját szervezetén keresztül vállal feladatokat.

A Kristály-völgy Terület- és Vidékfejlesztési Egyesület hangsúlyt fektet arra, hogy megköszönjék az önkéntesek munkáját, és igyekeznek sokféle módon kifejezni, hogy „szeretik őket”, így például a programok végén ott maradnak velük, beszélgetnek, értékelik az elvégzett munkát. Azoknak a fiataloknak, akik sokat dolgoztak, ajándékot adnak: nagy sikerük volt például a kriptongyáras fém bögréknek. Sokuknak van szüksége referencia levélre például Erasmus-ösztöndíjhoz, rengeteg ilyen írtak. Erejükből ennyire futja.

A vörösiszap-katasztrófa idején rendszeresen csináltak közösségi összetartást, és ez mindig egyfajta „buli” volt, hiszen rengetegen voltak ott, sokszor több mint százan. Barátságok, szerelmek születtek az alatt a másfél éves, mozgalmas időszak alatt.

A két szervezet – a Kristály-völgy Terület- és Vidékfejlesztési Egyesület és a Csingervölgy Nonprofit Kft. – ethosához ma már hozzátartozik az önkéntesség, de városi szinten is tradícióvá vált. Ha szükség van önkéntesre, meghirdetik, de ők is elmennek önkéntes munkát végezni más szervezethez. Ez itt így működik, oda-vissza.

Eredmények, sikerek, kihívások

„2021-ben én lettem Veszprém megyében az Év Önkéntese, de nem érzem nagyon fontosnak. Nem hajtok az elismerésre. Nem ez számít.” – mondja Varga Andrea, akinek élete fontos részévé vált a programok és az önkéntesek szervezése mellett az épített kulturális örökség felújítása is.

„A városban sokan működtetnek programokat önkéntesekkel. Sokan vagyunk. Ma volt a Molnár Gábor Műhely Alapítvány esélyegyenlőségi napja. Van egy nyugdíjas klub, és mindenkinek csináltattak egy kötényt: az egyik oldalán az volt, hogy önkéntes, a hátulján pedig az, hogy nyugdíjas. Ez a büszkeség.” – mondja.

A kihívást nem igazán az önkéntesek jelentik, hanem a világ változása, mivel mindenkinek egyre kevesebb az ideje. Egyrészt a COVID-19 járvány után az emberek próbálják bepótolni azt, ami elmaradt, így hétfévente Ajka kiürül. *„A tartópillérek elmentek, ritkábban járnak haza. Megszakad a kapcsolat. Őket már nem lehet visszahívni. Jönnek egy ideig, és amikor elmennek egyetemre, megszakad a kapcsolat. Működik a regionális agyszívás is. Magas hozzáadott értékű termékek nem készülnek már Ajkán, és ezért már nincsen szükség olyan sok mérnökre, tanárra, mint régen. Nincs megtartó erő.”*⁸

Kérdés, hogy mit lehetne tenni ez ellen. Az intézmények Ajkán is forráshiányosak, ezért hibába is merül fel egy integrált intézmény létrehozásának ötlete. *„Most egy út látszik, ami »rajtunk« múlik: meg kell tartani a jó programokat és a »régit«, bevált módszereket mind a kulturális, mind pedig az önkéntes-szervezés esetében.”*⁹

---

⁸ Interjúrészlet a Varga Andreával készült beszélgetésből.

⁹ Interjúrészlet a Varga Andreával készült beszélgetésből.

„MI MÁR RÉGÓTA SZÁMÍTUNK AZ ÖNKÉNTESekre. NÉLKÜLÜK NEM MENNEI”¹⁰ – KESZTHELY KULTURÁLIS ÉS CIVIL ÉLETÉNEK JELLEMZŐI ÉS AZ ÖNKÉNTESEK SZEREPE A VÁROSI PROGRAMOK MEGVALÓSÍTÁSÁBAN

A város és kulturális élete

Keszthely Zala megyében található, a Keszthelyi járás székhelye, amit a Balaton fővárosának is szokták nevezni. A 2022-es népszámláláskor a város lakosainak száma 18 03974 fő volt.

A város, a Balaton-part második, és Zala megye harmadik legnagyobb települése, és a régió egyik legfontosabb kulturális, oktatási, illetve gazdasági központja. Élénk turizmussal, fajsúlyos gazdasággal, jelentős történelemmel és kultúrával rendelkezik, kedvező fekvése, könnyű közúti és vasúti megközelíthetősége miatt kedvelt üdülő- és kirándulóhely.

Nevezetességei között találjuk a pazar Festetics kastélyt (ami az ország leglátogatottabb kastélya, ahol hat állandó kiállítással várják a látogatókat), a Helikon Kastély Múzeumot, a Goldmark Károly Művelődési Központot és Könyvtárat (melynek égisze alatt működik a Balaton Színház), a Fejér György Könyvtárat, az idén 125 éves Balatoni Múzeumot, valamint az egyedülálló Hintógyűjteményt. Iskolavárosként is szokták emlegetni, hiszen öt közép fokú intézménye van. A város sok büszkeségeinek egyike a Georgikon, amit 1797-ben Festetics György alapított, a hazai gazdálkodást élénkítendő. Egyes épületeiben ma a Georgikon Majortörténeti Kiállítóhely működik, míg oktatási intézményként jogutódja a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Georgikon Campusa.

A város sokszínű kulturális és ismeretterjesztő programjait főként a Goldmark Károly Művelődési Központ valósítja meg. Érdekesség, hogy a programok egy jelentős része a város különböző nevezetes pontjain valósul meg, például több zenei programnak ad helyet a Balaton partján álló Zenepavilon. A Goldmark Károly Művelődési Központ szervezi és bonyolítja le az általános rendezvényeket, a nevezetes napokhoz kötődő eseményeket, a nemzeti ünnepeket, megemlékezéseket, a Nemzeti Kulturális Alap pályázataiból megvalósuló program sorozatokat. A Művelődési Központ munkatársai mintegy száz önkéntes bevonásával szervezik az Újkori Helikoni Ünnepeket, valamint a két évente megrendezésre kerülő Dunántúli Középiszkolák Seregszemléjét. A színházban gyermek-, ifjúsági- és felnőtt, bérletes és

---

¹⁰ Az esettanulmány alapját a Stadler Tímeával, a Goldmark Károly Művelődési Központ és Könyvtár igazgatójával, valamint a Kovács Szabolcs turisztikai tanácsadóval és EKF-koordinátorral készült interjú adta.

ismeretterjesztő előadások, koncertek kapnak helyet. A városnak tehát nagyon színes és mozgalmas kulturális élete van, ma már elképzelhetetlen, hogy mindezt önkéntesek bevonása nélkül valósítsák meg.

Önkéntesség és önkéntesek Keszthelyen

Az önkéntesek bevonásának pár évtizedes hagyománya van Keszthelyen, például a gyereknapi programsorozatukba úgy vonták be a Keszthelyi Nyugdíjas Klub tagjait, hogy megkérték őket, süteménysütéssel járulnak hozzá az esemény sikeréhez. Régebben a Keszthelyi Színjátszó Kör is önkéntesekkel működött, de ez a formáció ma már nem létezik. 2018 óta működik a Keszthelyi Önkéntes Központ, amivel az önkormányzat feladatellátási szerződést kötött, ami azt mutatja, hogy a városvezetés támogatja az önkéntességet, amely formalizált, intézményi keretek között valósul meg.¹¹

A Művelődési Központba főleg a 30 év alatti fiatalok járnak, a színházba és a könyvtárba pedig a 14-18 éves korosztály, valamint a fiatal tanárok. Gyakran elfordul, hogy a közösségi szolgálatos középiskolások a szüleikkel jelennek meg az önkéntes-alkalmakon.

A város önkénteseinek bázisát a helyi és a városi iskolák fiatal tanárai jelentik, nem csak a diákjaikkal együtt dolgozva. Ugyanez elmondható a nyugdíjas korosztályról is, de ők inkább a saját szervezetük keretében vesznek részt a város életében.

Érdekes kezdeményezés az önkormányzat által 2019 óta megvalósított Keszthely Hazavár¹² program, aminek keretében kedvezményes lakhatásért cserébe bizonyos óraszámban önkéntes tevékenységet is kell végeznie annak a támogatott fiatalnak, aki Keszthelyen szeretne egzisztenciát teremteni és családot alapítani. Említésre méltó még, hogy a Goldmark Károly Művelődési Központ és a Fejér György Könyvtár a helyi önkéntesség két fontos terepe, ahol például plakátokat terveznek, vagy -zsűríznek a felkért önkéntesek, ezzel is részt vállalva a város életében, és hozzájárulva annak kulturális sokszínűségéhez.

A város kulturális életében a Festetics György Zeneiskola diákjai és tanárai nagyon aktív önkéntes résztvevők: például kiállítás megnyitókön mindig lehet rájuk számítani. 2023-ban, már második éve, a „Kulthajó” elnevezésű programsorozatban is önkéntesen vesznek részt a diákok. Ez a programsorozat Keszthely városa, a Balatoni Hajózási Zrt. (BAHART), és a Goldmark Művelődési Központ együttműködésével valósul meg. A program lényege, hogy az

---

¹¹ <https://onkormanyzat.keszthely.hu/szukseg-van-az-onkentesekre/>

¹² <https://www.keszthely-hazavar.hu/projekt/>

utazók számára négy nyári hétvégén színes zenei, valamint múzeumpedagógiai programokat szerveznek a BAHART hajóin.

A VEB2023 EKF keretében, a Veszprém-Balaton 2023 Zrt. anyagi támogatásával, a Goldmark Károly Művelődési Központ a Balaton Múzeummal és a városi önkormányzattal közösen valósította meg a Város Művésze projektet,¹³ ami egy irodalmi és képzőművészeti pályázat volt.¹⁴ A kiválasztásban önkéntes zsűritagok vettek részt. A díjazott művészek azon túl, hogy létrehoznak egy közös alkotást, egyrészt elmentek a középiskolákba, hogy közelebb vigyék a művészetet a fiatalabb korosztályokhoz, másrészt irodalmi kocsmatúrát, versfelolvasást, rendhagyó tárlatvezetést szerveztek, de ők zsűriztek egy városi rajzpályázaton is.

Az Újkori Helikoni Ünnepek¹⁵ a dunántúli középiskolás korosztály két évente megrendezésre kerülő keszthelyi, kulturális seregszemléje, ahol a diákok 20 művészeti kategóriában, szakértő zsűri előtt mérik össze a tudásukat. A programot több száz tanár és középiskolás önkéntes segíti, de elköteleződnek a város mindenkori vezetői, a környékbeli vállalkozások, civil szervezetek, egyházak, magánszemélyek is, akik anyagi, személyi vagy tárgyi segítséget nyújtanak a szervezőknek.

A novemberi „Tök jó nap” program nagy részét is a középiskolás önkéntesekkel valósítják meg, akik sokszor a szüleikkel együtt érkeznek.

Az önkéntes-lehetőségek meghirdetése plakátokon, e-mailben történik, de ez általában rendezvény-specifikus. Az iskolákkal könnyebb a kapcsolattartás, mert ők meghirdetik az önkéntes lehetőségeket az IKSZ keretein belül, így nem kell egyenként megtalálni az önkénteseket. Számos jelentkező kerül ki ebből a korosztályból, hiszen a városnak öt középiskolája van.

Az önkéntesek városi programokba való bevonását részben a civil szervezetek koordinálják, részben pedig a Goldmark Művelődési Központ egy munkatársa végzi azt, a munkája részeként.

Az Iskolai Közösségi Szolgálat sokat segített az önkéntesség elterjesztésében Keszthelyen, bár nagyon ritka, hogy a diákok a kötelező ötven óra fölött még vállaljanak plusz feladatokat. A tapasztalat az, hogy a diákok az érdeklődési körüknek megfelelően választanak közösségi

---

¹³ <https://onkormanyzat.keszthely.hu/kivalasztottak-a-varos-muveszeit/>

¹⁴ 2023-ban a pályázatot Ágh Márton látványtervező és Gere Nóra költő nyerték el.

¹⁵ <https://helikoniunnepek.hu/mi-a-helikon/>

szolgáltatós tevékenységet, így például nem ritka, hogyha valaki szeretne megnézni egy adott előadást, akkor önkéntes jegyszedést vállal.

Eredmények, sikerek, kihívások

Interjúalanyaim elsősorban azt tartották eredménynek, hogy Keszthely pezsgő kulturális életének ma már elengedhetetlen szereplői az önkéntesek, legyenek azok középiskolás fiatalok, fiatal felnőttek vagy nyugdíjasok.

Nem kis büszkeségre ad okot, hogy 2020-ban a Körösi Csoma Sándor Klub tagja¹⁶ lett az Év Önkéntese Zala Megyében, aki tevékeny részese volt annak, hogy a klub tagjai egyébként ingyenes ismeretterjesztő előadásokat szerveznek nyugdíjasoknak.

Nehézségként élik meg Keszthelyen, hogy a programok szempontjából a legfrekvenciáltabb időszakban a potenciális önkéntesek vagy nyaralnak, vagy a családjukkal töltik az időt, így ilyenkor sokkal több szervezést és utánajárást igényel az önkéntesek bevonása.

„ZIRC A VILÁG KÖZEPE. A LEGJOBB HELY A VILÁGON, RABUL EJT, ÉS NEM ERESZT”¹⁷ – ZIRC KULTURÁLIS ÉS CIVIL ÉLETÉNEK JELLEMZŐI, ÉS AZ ÖNKÉNTESEK SZEREPE A VÁROSI PROGRAMOK MEGVALÓSÍTÁSÁBAN

A város és kulturális élete

Zirc a Zirci járás és a Magas-Bakony egyetlen, nem mellesleg az ország legmagasabban fekvő városa, a közép-dunántúli régióban, Veszprém megyében található. Lakosainak száma a 2022-es népszámláláskor 6 510 fő volt. Közigazgatásilag a városhoz tartoznak még Akli, Kardosrét, Szarvaskút és Tündérmajor falvak is. Zirc intézményi ellátottsága jónak mondható, a településen működik egy óvoda, egy általános iskola, két középiskola és van pedagógiai szakszolgálat is, valamint a Békefi Antal Városi Könyvtár, Művelődési Ház és Stúdió KB.¹⁸

A Zirc szimbólumaként számontartott ciszterci apátságot 1182-ben III. Béla király alapította, és az első szerzetesek a franciaországi Clairvaux-i apátságból jöttek. A város legnagyobb mecénása Dubniczay István (1710-1766) hantai prépost és veszprémi éneklőkanonok volt. Az ő általa felújított épületben működik ma a Reguly Antal Múzeum és Népi Kézműves Alkotóház.

¹⁶ Balogh Józsefné Körösi-Csoma Sándor Klub.

¹⁷ Az esettanulmány alapját a Dr. Vida Beátával, a Reguly Antal Múzeum és Kézműves Alkotóház igazgatójával készített interjú adta.

¹⁸ A Stúdió KB Zirc képúságja.

Ezek mellett Zirc nevezetességei között tartják számon a híres arborétumot is. A város több kulturális intézményt tart fenn, de a Reguly Antal Múzeum és Népi Kézműves Alkotóház a legfontosabb turisztikai és kulturális központ, ahol számos programot szerveznek. A programok többgenerációsok, és több elemből állnak, például tudásátadás komoly szakemberek bevonásával, kézműves foglalkozások, főleg a fiatalabb korosztálynak, valamint kiállítások. Igyekeznek több szempontot is összekötni, egészben gondolkodni. A helyi szokások felelevenítése fontos céljuk, ezt szolgálta a Magas-Bakony kulturális szokásait bemutató kiállításuk, amely 2023 szeptember végéig fogadta a látogatókat. Mivel a fiatalok már kevésbé vannak tisztában a régi szokásokkal, ezért a kiállítással ezt próbálták pótolni.

A Reguly Antal Múzeum és Népi Kézműves Alkotóház kevés számú munkatársa több nagyobb rendezvény szervezésében vesz részt, mint a Betyárnapból kinőtt Kulturális Stelázi, amit szándékosan neveztek el így, mert a provokatív címmel azt akarták elérni, hogy megismertessék ezt a ma már kevésbé használt kifejezést. Ezt is a kultúraátadás egyik formájának tekintik, és olyan sikeres lett a program, hogy több napos rendezvény lett belőle. A múzeumi tevékenységet egészíti ki a Kőketánc Kulturális Alapítvány, ami nagyon hasznos kiegészítő szerepet tölt be a múzeumi működés és programok fenntartása szempontjából.

Korábbi kezdeményezések folytatásaként valósult meg a VEB2023 EKF keretében megvalósított két napos összművészeti program, a Zircikon fesztivál,¹⁹ ami szinte minden generációt megszólított. Ugyancsak az EKF-program keretében jött létre a helyi művészek kiállítása, valamint, hogy a négy testvérváros (Barót, Dercen, Nivala, Pohlheim) küldöttsége előadhatta a saját produkcióit. Voltak gyerekprogramok és koncertek,²⁰ amelyek rengeteg embert mozgósítottak, és szinte minden generációt meg tudtak szólítani. Ebben a múzeum munkatársainak nagy segítségére voltak a helyi civil szervezetek is, mivel a két napos EKF-es rendezvényt megtoldották még egy nappal, helyi forrásból, sok önkéntes munkával.

A hagyományos városi programokat, ünnepeket a Békefi Antal Városi Könyvtár, Művelődési Ház és Stúdió KB szervezi.

A múzeumnak saját eseménynaptára van, amiben a jeles napokhoz köthető programok mellett kerül megrendezésre minden évben a Múzeumok éjszakája, a Reguly Antal-megemlékezés, a Dubniczay Napok, a Rokon Népek Napja, valamint a Mézeskalácsfalu

---

¹⁹ https://www.csodalatosbakony.hu/index.php?page_id=433&event_id=671

²⁰ Például a Bagossy Brothers Company, Margaret Island, Punnamy Massif, Magna cum Laude, és dj Sterbinszky.

kiállítás. A múzeumpedagógiai programok szerves részei ezeknek a kulturális rendezvényeknek.

Önkéntesség és önkéntesek Zircen

2016-ban a Szent Márton-napi családi nap keretein belül meggyőzték a Bakonyi Finnbarátok Köre Egyesület tagjait, hogy jöjjenek főzni velük, és vegyenek részt a programokban. Jöttek a családjukkal, a múzeumi dolgozók is hozták a sajátjaikat, és egy nagyon jó hangulatú esemény kerekedett belőle. Ettől kezdve már könnyű volt az egyesületet más programokba is bevonni, ugyanakkor jó precedens is lett, amire lehetett alapozni. Azóta nagyon népszerűek ezek a többgenerációs programok, még a Balaton mellől is eljönnek ide.

Zircen három olyan civil szervezet van, amelyeket bármikor lehet mozgósítani, és amelyekkel évek óta együtt dolgoznak: a fent említett Bakonyi Finnbarátok Köre Egyesület, az Erdélyi Baráti Kör Egyesület, és az Öreg-Bakony Barátai Egyesület. *„A civil szervezetek tagjai tapasztalt emberek, sok mindenhez értenek, nagy élettapasztalattal rendelkeznek, civilként alázatosak, és képesek alárendelni magukat az ügynek, ami fontos nekik. Valami miatt szerelmesei a városnak, pedig nem is mind tősgyökeres zirciek, megfogta őket a város és nem ereszti. Azt is látják, hogy nincsenek jó helyzetben a kulturális intézmények, segíteni akarnak.”²¹*

Nagy eredmény, hogy az EKF-es programok megvalósításában jöttek önkéntesek a civil szervezeti és a baráti körökből, akikkel együttműködési szerződés keretében dolgoztak.

A Reguly Antal Múzeum és Népi Kézműves Alkotóház számára fontos önkéntesbázist jelentenek a középiskolák, és az Iskolai Közösségi Szolgálatot teljesítő diákok, akik sok esetben a kötelező 50 óra teljesítése után is maradnak az intézménynél, mert jól érezték magukat. Noha a városban 40-50 civil szervezet működik, de az önkéntesnek jelentkező tanárok, óvónők, és nyugdíjasok inkább egyénileg kapcsolódnak.

Érdekes trend, hogy egyre több az olyan fiatal önkéntes, akik nem is Zircen laknak, de nagyon ragaszkodnak a településhez, és minden szabadidejüket a városban töltik. Így alakult ki, hogy tevékeny részesei lettek a lebonyolításnak, a mentor programokban, vagy a korrepetálásban segítenek, így egykori iskolájukkal is tartják a kapcsolatot.

---

²¹ Részlet a Dr. Vida Beátával, a Reguly Antal Múzeum és Kézműves Alkotóház igazgatójával készült interjúból.

Az önkéntesek koordinálása

Az önkéntesek toborzásához van egy címlistájuk, valamint a programfüzeten keresztül hirdetik meg őket. A címlistán körülbelül 50 név szerepel, ami azt mutatja, hogy sokan szeretnek a múzeumba járni, ami nagyon jó visszajelzés. A koordinálást a múzeum öt dolgozója végzi.

Az a tapasztalat, hogy egyszerűbb egy-egy szervezet vagy iskola vezetőjével kommunikálni, mint egyesével bevonni az önkénteseket. Az előbbiekben említett civil szervezetek részéről körülbelül 20-20 fő önkéntessel és családtagjaikkal lehet számolni, és mivel programjaik több generációt szólítanak meg, így mindenki megtalálja a neki megfelelő tevékenységet és a segítség módját.

Fontosak az intézmény számára a visszajelzések, erre többféle csatornát alkalmaznak, de nem mindig tudatosan, hanem olykor ad hoc módon. Íme egy példa a visszajelzésre, amit egy önkéntes óvónő adott: *„Olyan sokat kaptam a múzeumi programoktól, hogy szeretnék ebből visszaadni valamit. Számíthattok rám.”*²²

Eredmények, nehézségek, kihívások

A Reguly Antal Múzeum és Kézműves Alkotóház vezetője és munkatársai a legnagyobb eredménynek azt az erőt tartják, ami a közös megmozdulásokban ölt testet, hiszen közösen erősebbnek érzik magukat. Erős személyiségek jelennek meg az önkéntesek között, ők maguk is azok, de a közös érdek mentén kialakul a közös hang. Gyakran összerosódik a munka és a magánélet, és így egy nagy családként működnek, nem csak a programokon.

A VEB2023 EKF-programok kapcsán vált világossá, hogy nem tudják elég hatékonyan megszólítani a fiatalokat, mivel a legtöbb önkéntes még mindig a nyugdíjasok közül kerül ki. Fontosnak tartják a jövőben, hogy a fiatalok is jobban és nagyobb számban megjelenjenek a közösségi terekben, hogy jelen legyenek a közösségi eseményeken. Ezért úgy vélik, célzottabban kellene nyitni feléjük és bevonni őket a város kulturális életébe. Ezt az elkövetkezendő időszak egyik komoly feladatának és kihívásának tartja a művelődési intézmény vezetője.

Az anyagi nehézségek nem csak az intézményt sújtják, hanem a dolgozókat, a résztvevőket, látogatókat is. *„Ebből az következik, hogy varázsolni kell. Nagyon kevés pénzből kell értékes*

---

²² Részlet a Dr. Vida Beátával készült interjúból.

programokat biztosítani, úgy kellene szolgáltatniuk, hogy senki ne érezze kirekesztettnek magát. Ezért is fontos, amit az önkéntesek tesznek.”²³

ÖSSZEGZÉS

A fenti esettanulmányokból levonható első következtetés az, hogy az önkéntesek mennyire szervesen kapcsolódnak a vizsgált települések kulturális életéhez. Bár különbségek mutatkoznak az életkor, a motiváció, a bevonhatóság tekintetében, lényegében mindhárom településen számolnak velük, számítanak rájuk, sőt, sok esetben nem is tudnák megvalósítani a programokat nélkülük.

Kitűnt az is, hogy bár a fiatal önkéntesek derékhatát az Iskolai Közösségi Szolgálatot teljesítők teszik ki, mégis a fiatalok aktivizálása jelenti mindhárom városban a legnagyobb gondot. Ennek hátterében településenként eltérő okok álltak, mint például a települési ifjúsági stratégia hiánya, vagy a hiányzó intézményi háttér.

Az interjúkban felmerült, hogy lenne még mit javítani az önkéntesek számára adott visszajelzéseken, elismeréseken, de igaz ez az intézményi oldalra is, hiszen vajmi kevés pozitív megerősítést kapnak a munkájukkal kapcsolatban. Mintha minden jó szándék, és az erős kapcsolódások ellenére sem alakult volna ki egy nyílt párbeszéd.

Általánosan a következő következtetéseket lehet levonni:

- Az önkéntességhez kapcsolódó helyi történetek fontos precedensek, hivatkozási alapok, részévé válnak a közös emlékezetnek.
- Megsokszorozódik az önkéntesek ereje, amikor barátok, rokonok is bevonódnak, és nagyobb esély van arra, hogy visszatérjenek.
- Az Iskolai Közösségi Szolgálatot végző középiskolások azokban az esetekben teljesítik túl a kötelező 50 órát, amikor számukra is érdekes feladatot kapnak, és amikor látják, hogy a felnőttek is szívvel-lélekkel bevonják őket és maguk is végeznek önkéntes munkát.
- A fiatalok bevonásának több esetben gátja a már meglévő civil szervezetek merev struktúrája, kialakult gyakorlatai és a regionális agyelszívás.
- A fiatalok atipikusan, nem civil szervezet útján találják meg az önkéntes tevékenységeket, hanem vagy a volt iskolájukon, vagy egyénileg, ismerősökön, rokonokon keresztül.

---

²³ Részlet a Dr. Vida Beátával készült interjúból.

- Az esettanulmányok alapján élesen kiviláglott, hogy az önkéntesek motivációjában a helyi érintettség, a lokálpatriotizmus erős motivációs bázist jelent. Nem csak az intézményeknek van szüksége önkéntesekre, hanem az önkénteseknek is szükségük van arra, hogy egy számukra fontos ügyre szánjanak időt a szabadidejükből.
- A fiatalok intenzívebb bevonásával a közművelődési intézményeknek is kellene foglalkoznia. Ugyanakkor egyik oldalon ott vannak a kidolgozott, jó módszertanok, de nincs stratégiafelelős. A másik oldalon pedig számolni kell ezen intézmények alacsony humánerőforrás-kapacitásával, túlterheltségével. Nem minden településnek van ifjúsági stratégiája, így az önkéntesség legfeljebb az Iskolai Közösségi Szolgálat kapcsán jelenik meg szervezett módon.